

בס"ד

לכבוד הרב יאקאב

אני כותב מארגנטינה ורציתי לבקש עצה כדי ליישם אותה עם תלמיד כיתה ג' מדובר בילד חכם, הילד מתעסק באופן קבוע, תמיד עם משהו ביד, זה יכול מספריים נייר, תמונות רבנים ועוד מגוון חפצים איך גורמים לו להתרכז בשיעור, האם צריך לקחת את הכל משולחנו, או לא ללחוץ עליו?

תודה רבה לך,
נתן פריווה

שלום רב מחנך יקר ומסור

כפי שהבנתי משאלתך החפצים האלו **מפריעים לריכוזו של הילד**, ובהתאם לכך ציינת שתי אפשרויות: לוותר לו, או ללחוץ עליו, לפני שאענה לך ולמלמדים נוספים המתחבטים בשאלה זו ברצוני לעורר את תשומת ליבך לכך שיש ילדים (בעיקר ילדים הסובלים מ-ADHD) שהתעסקות משנית מסייעת להם להתרכז וכדאי לאפשר להם להתעסק כדי להגביר את הריכוז, אם זאת יש לוודא שהעיסוק שיבחר אכן מעסיק רק את הידיים ולא את הראש ושהוא אינו מהווה מטרד לסביבה כמו שירבוט וכד'. אם ברור לך כי במקרה שתיארת העיסוק מפריע לילד להתרכז אז יש לדרוש מה**ילד** בכבוד לרוקן את השולחן באסרטיביות בלי 'ללחוץ' אך גם לא לוותר, אפרט את דברי:

יש שלושה סוגי תקשורת בין אנשים באופן כללי, וגם כן אצל מחנכים: 1 המחנך הפסיבי, 2 המחנך האגרסיבי, 3 והמחנך האסרטיבי, נתאר את דרכי עבודתם בכיתה, ונבחר את דרך האמצע הממוצעת והנכונה.

הפסיבי

המחנך הפסיבי מתקשה להביע את עמדתו וחשש לדרוש ציות. תחת זאת הוא מברר מה הילד רוצה ומתאמץ ללא הרף לספק לילד את רצונותיו. וזאת כדי לא להיכנס חלילה לעימות מול הילד המחנך הפסיבי מנסה תדיר למלא את הרצונות של כל ילדי הכיתה. וזאת משום שהוא לא מסוגל לשאת את המחשבה- שילד בכיתה חש טינה כלפיו, בסופו של דבר הוא חש מתוסכל כי הוא עסוק כל החיים בניסיון לשרת ולרצות את כולם- חוץ ממנו.

האגרסיבי

המחנך האגרסיבי עומד על דעתו בצורה ברורה וכופה את דרישותיו ללא עוררין המטרה של האגרסיבי היא לשלוט ובכל מחיר לשם כך הוא מפגין כוח ועוצמה כלפי חוץ אבל מה שמניע אותו מבפנים זה פחד עמוק מאיבוד שליטה מול הילדים, הוא חושש להיראות חלש בעיניהם, ולא מעניין אותו אם דרישתו היא לטובת הילד ואם הילד חש פגוע מהדרישה או מנימת הבקשה, הוא לא יחסס להרים את קולו ולעיתים גם לבייש ברבים, כי בעיניו הדבר החשוב ביותר זה שדרישתו תתמלא.

האסרטיבי

המחנך האסרטיבי הוא המחנך האידיאלי שטובת הילד עומדת מול עיניו, הוא יודע בברור מה דרישתו וגם יודע איך להביע אותה- בביטחון עצמי, בקול שקט ויציב, הוא תמיד יחשוב איך אני דורש מהילד בלי לפגוע בו, אמת ונכון שהילד לא יאהב אותי ברגע נתון זה בו דרשתי ממנו לדוג' לרוקן את השולחן, אבל הוא גם לא ישנא אותי, כי באמת הילד יודע שהמחנך צודק, ולהיפך בהמשך הדרך הוא יכיר למלמד תודה, ולדוג': נניח שבנך מבקש ממך לשתות מהבקבוק של אקנומיקה, ואתה כמובן אומר לו- 'לא'. אבל הוא רוצה לשתות, ואתה מסביר לו שזה מסוכן והוא עדיין רוצה לשתות, האם בזה שאתה מסרב ולא נותן לו הבעת שנאה לילד או אהבה? ברור שבמקרה כזה חוסר הנתינה הוא ביטוי לאהבה הגדולה שיש לך כלפיו, גם אצל אצל המחנך כאשר הוא מוכן לספוג את הטינה הזמנית ולהבין שלטובת הילד מוטב שהוא 'לא יאהב' אותי עכשיו זהו ביטוי לאהבת המלמד ולמסירותו ואביא לך רעיון וסימוכין לדבר מדברי החתם סופר על פרקי אבות, שמביא את הגמרא (כתובות קה) "האי צורבא מרבנן דמרחמי ליה בני מתא משום דלא מוכח להו במילי דשמיא" פירוש אם בני העיר אוהבים את רבם סימן שהרב לא מוכיח להם מספיק ולא אומר להם מספיק תוכחה, שואל החת"ס הרי מצד שני אנו מוצאים בפרקי אבות (פרק ג' י') שכתוב "הוא היה אומר, כל שרוח הבריות נוחה הימנו, רוח המקום נוחה הימנו. וכל שאין רוח הבריות נוחה הימנו אין רוח המקום נוחה הימנו" רואים מכאן שתמיד צריכים למצוא חן בעיני הציבור, לכאורה שתי המימרות נראות כסותרות זו את זו, או שצרכים לאהוב את הרב כתנאי שיהיה רוח המקום נוחה הימנו, או שאסור לאהוב את הרב, עונה על כך החם סופר באופן נפלא בוודאי בעת שנמצאים תחת ניהלו והדרכתו של הרב אי אפשר לאהוב אותו, כי כרגע הוא מוכיח להם, ומה לעשות? לא נעים לקבל מוסר. אך המדד האמיתי של רוח הבריות נוחה הימנו גם רוח המקום נוחה הימנו זה יהיה אחרי פטירתו מן העולם, מה יגידו עליו באמת אחרי מאה ועשרים שנה, ואז נמדדת האמת אם רוח הבריות נוחה הימנו- גם רוח המקום נוחה הימנו. ולעניינו גם אצל מחנך תשב"ר המדד זה לא אם אוהבים אותך עכשיו והרגע, אלא האם אתה חשבת על טובתם וכשיצאו מהכיתה שלך בסוף השנה ואולי מאוחר יותר הם יזכרו אותך לטוב כמי שדאג להם באמת או ח"ו להיפך.

בברכה מרובה והרבה הצלחה בכל מעשי ידיך

חיים צבי יאקאב

לשאלות והערות jacobc73@gmail.com